

що при умовному засудженні застосовується штраф, розповсюджується і на норми Особливої частини.

Потрібно зазначити, що вказівка законодавця у ст. 45 КК України на те, що незастосування штрафу при умовному засудженні можливе лише при наявності підстав, передбачених у ст. 44, яка передбачає призначення більш м'якого покарання, чим передбачено законом за даний злочин, є невірним розумінням природи умовного засудження та суперечить загальним положенням кримінального права. При такому викладенні статті закону виходить, що норми загального права визначають однакове додаткове покарання незалежно від злочину, його обставин та особи винного. Доцільним було б зазначити у статті, що штраф не застосовується, якщо суд дійде висновку про недоцільність та неможливість сплати штрафу засудженим.

Слід мати на увазі, що законодавець встановив розмір штрафу в залежності від неоподатковуваних мінімумів прибутків громадян. З таким викладенням виникає ось таке запитання: від часу скоєння злочину до моменту призначення покарання може пройти деякий час, збільшиться неоподатковуваний мінімум прибутків громадян. Тобто, сума штрафу визначається законом не на момент скоєння злочину, а за законом на момент визначення покарання. Це протирічить ст.6 КК України, в якій сказано, що карність діяння визначається законом, діючим під час скоєння злочину. Доцільним було б у статті закону зазначити, що розмір штрафу визначається виходячи з неоподатковуваного мінімуму прибутку громадян на момент скоєння злочину. Таку точку зору підтримують й практики [5].

Надійшла до редколегії 14.02.2000

Список літератури:

1. Саввин Н.Ф., Ефимов М.А Условное осуждение и условно-досрочное освобождение от наказания. М., 1963. 2. Ткачевский Ю.М. Освобождение от отбывания наказания. М., 1970. 3. Советское уголовное право. Часть общая. М., 1972.; Наказания, не связанные с лишением свободы / Под ред. И.М. Гальперина / М., 1972. 4. Ломако В.А. Применение условного осуждения. 1976.; Пиюнковский А.А. Об условном осуждении или системе испытания. Одесса, 1894. 5. Камынин И., Колесников А. О трудностях толкования нового уголовного законодательства // Законность. 1998. № 11.

Т.В.Колісник

СУЧАСНІСТЬ І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА

Розширення сфери застосування норм галузі міжнародного приватного права стало наслідком активізації міграційних процесів та міжнародного обміну. Законодавець намагається окреслити рамки розвитку вказаних відносин. У галузі міжнародного приватного права з'являються деякі нові інститути, що потребують законодавчого закріплення. А ті інститути, які вже вважаються класичними, треба перебудувати на новий лад. Аналіз стану діючого законо-

давства у вказаній сфері та означених напрямків його розвитку виявляє ряд прогалин та деякі проблеми його застосування.

Законодавство у сфері міжнародних приватноправових відносин зараз перебуває у стадії становлення. Єдиного нормативно-правового акту, що регулював би міжнародні приватноправові відносини, поки що немає. Окремі норми міжнародного приватного права містяться в кодексах та законах, що носять різнонаправлений характер і лише частково охоплюють регулювання вказаних відносин з іноземним елементом. Складність ставить сам характер міжнародного приватного права, оскільки дана галузь права є як комплексною галуззю права, так і комплексною галуззю законодавства. Її комплексність як галузі права проявляється у широкому охопленні відносин регулювання. Це цивільно-правові, сімейні, трудові та інші, у своїй основі цивільні, відносини з іноземним елементом. Звідси, міжнародне приватне право є і комплексною галуззю законодавства, оскільки не існує єдиного нормативного акта, що регулював би міжнародні приватноправові відносини. Норми, які можна віднести до міжнародного приватного права, розкидані по багатьом розрізним нормативно-правовим актам. Загалом, зараз в Україні частка власне самих законів складає близько 5%, тоді як підзаконні акти становлять 95% від усієї маси нормативного матеріалу. Аналогічною є і ситуація, що склалася у сфері правового регулювання міжнародних приватноправових відносин. Більшість актів з міжнародного приватного права мають підзаконний характер, до того ж велика кількість норм вказаної галузі міститься у міжнародних угодах, договорах, широко застосовуються міжнародні звичаї.

Для сучасного законодавства більшості країн, і особливо країн Східної Європи, притаманне утворення єдиного нормативно-правового акту – кодексу або закону, що регулює загалом вказані відносини. Вітчизняний законодавець пішов шляхом включення у ЦК окремої книги, яка утримує в собі колізійні норми міжнародного приватного права України. Подібний спосіб закріплення колізійних норм існує і зараз. Колізійні норми міжнародного приватного права основною своєю масою закріплені у заключних положеннях деяких інших кодексів. Цей спосіб має окремі переваги, а також недоліки. На наш погляд, він застарів. Встановлення у законодавстві лише колізійних норм безумовно дасть змогу у найбільшому загальному вигляді вказати на типи колізійних прив'язок, що застосовуються в Україні; окреслити рамки міжнародних приватноправових відносин за участю іноземного елемента. Але, на наш погляд, за будь-яких обставин у майбутньому доведеться розробляти та приймати окремий закон про міжнародне приватне право, що визначив би механізм застосування колізійних норм, закріплених у Книзі VIII Проекту ЦК. Творці нового ЦК, безумовно, виконали титанічну роботу і введення в дію Книги “Міжнародне приватне право” дасть потужний поштовх розвитку міжнародних приватноправових відносин.

Відомо, що у правовій науці в середині ХХ ст. серед спеціалістів міжнародного приватного права різних країн відбулася велика дискусія. Під час цієї дискусії обговорювалось питання про те, які норми необхідно відносити до міжнародного

приватного права. В результаті дискусії всі її учасники дійшли того висновку, що крім колізійних норм до міжнародного приватного права слід включати і матеріально-правові норми. Після цього наука міжнародного приватного права у більшості випадків пішла саме по шляху включення у цю галузь колізійних норм як основи міжнародного приватного права, а також матеріально-правових норм як невід'ємної його частини. Зараз питання полягає більше у тому, які саме матеріально-правові норми слід включати у міжнародне приватне право: уніфіковані матеріально-правові норми, трансформовані з міжнародних угод; матеріально-правові норми, спеціально прийняті державою для регулювання відносин з іноземним елементом і т.п. Навіть у навчальній літературі вказується на те, що міжнародне приватне право не слід зводити лише до колізійного права; колізійне право, що складається з колізійних норм – поняття більш вузьке. Міжнародне приватне право не вичерпується лише колізійним правом.

Тому вважаємо, що не слід називати Книгу VIII Проекту ЦК “Міжнародне приватне право”, оскільки таке найменування книги не відповідає її змісту. В існуючій редакції Книги VIII треба було б назвати “Колізійні норми, що регулюють цивільно-правові відносини” або подібно до цього. Зважаючи на те, що юридична правова наука в більшості аспектів обмежується рамками, встановленими законодавцем, можна відзначити, що зведення у законодавстві міжнародного приватного права до права колізійного не виправдає себе і в майбутньому.

Далі. Як відомо, велика кількість колізійних норм міститься у Кодексі торговельного мореплавства, Законі України “Про зовнішньоекономічну діяльність”, інших нормативних актах. Причому, розподіл колізійних норм у різних інститутах міжнародного приватного права є не однаковим. Наприклад, трудові правовідносини з іноземним елементом у міжнародному приватному праві не так детально врегульовані, як правовідносини у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Деталізація при регулюванні однієї сфери по відношенню до іншої пов'язана як з об'єктивними процесами, що відбуваються в Україні та у світі, так і з суб'єктивною волею законодавця, зацікавленого з огляду на політичну ситуацію в різний час по-різному регулювати ту або іншу сферу міжнародних приватноправових відносин з іноземним елементом.

Взагалі, і термін “право”, на наш погляд, не зовсім слушно застосовувати до найменування нормативного акту. Яким повним не був би зміст такого нормативного акту, він не охопить “права”. Право – явище, що постійно змінюється, а Кодекс та його Книга VIII асоціюється з основою, базою, а відтак - з малою ймовірністю внесення змін до такого нормативного акту.

Утворення єдиного нормативного акту, направленого на регулювання міжнародних приватноправових відносин з іноземним елементом, що включав би колізійні норми, матеріально-правові норми, процесуальні норми, дозволить врівноважити існуючий дисбаланс законодавчого регулювання різних інститутів міжнародного приватного права і стане гарантією реалізації та захисту основних прав та свобод людини, проголошених Конституцією України.